

KOBİ Perspektifinden Makroekonomik Duruma Bakış

Pelin Yenigün-Dilek
16 Kasım 2018

Vade Bazında Çözüm Gereken Sorunlar

- Enflasyon
- Büyümenin oynaklığı
- Cari açık-rekabetçilik dengesi
- Şirket bazında aşılması gereken tuzaklar

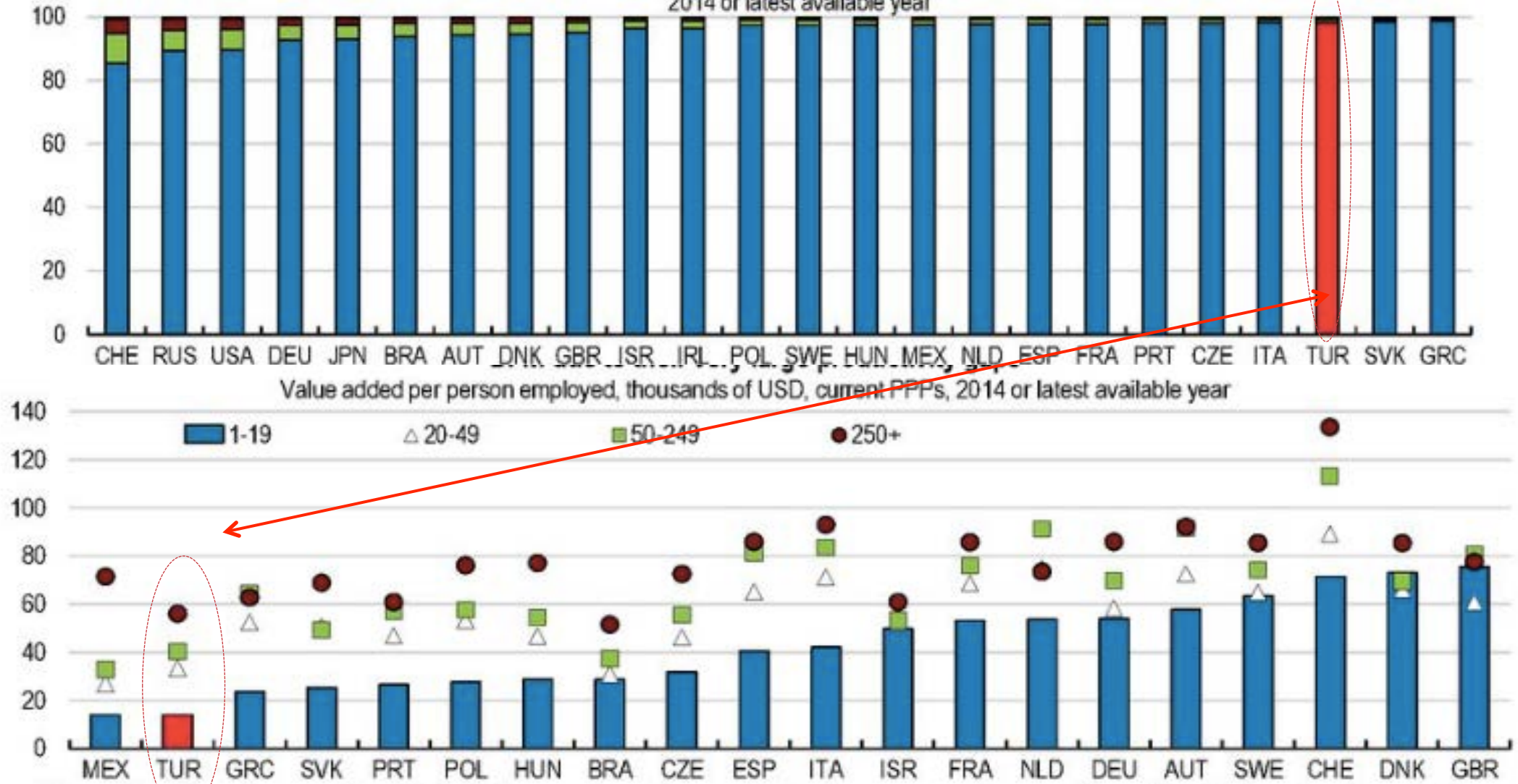
OECD'nin Sınıflandırması*:

- Küçük ölçekli ve düşük verimlilik özelliklerine sahip çoğunlukla kayıt dışı olan işletmeler;
- Orta ölçekli ve aile şirketi olan işletmeler
- Profesyonel olarak yönetilen büyük ölçekli resmi işletmeler
- Beceri-yoğun girişimler (start-up)

KOBİ'lerin Sayısal Ağırlığı İle Katma Değerleri Arasında Ters Orantı

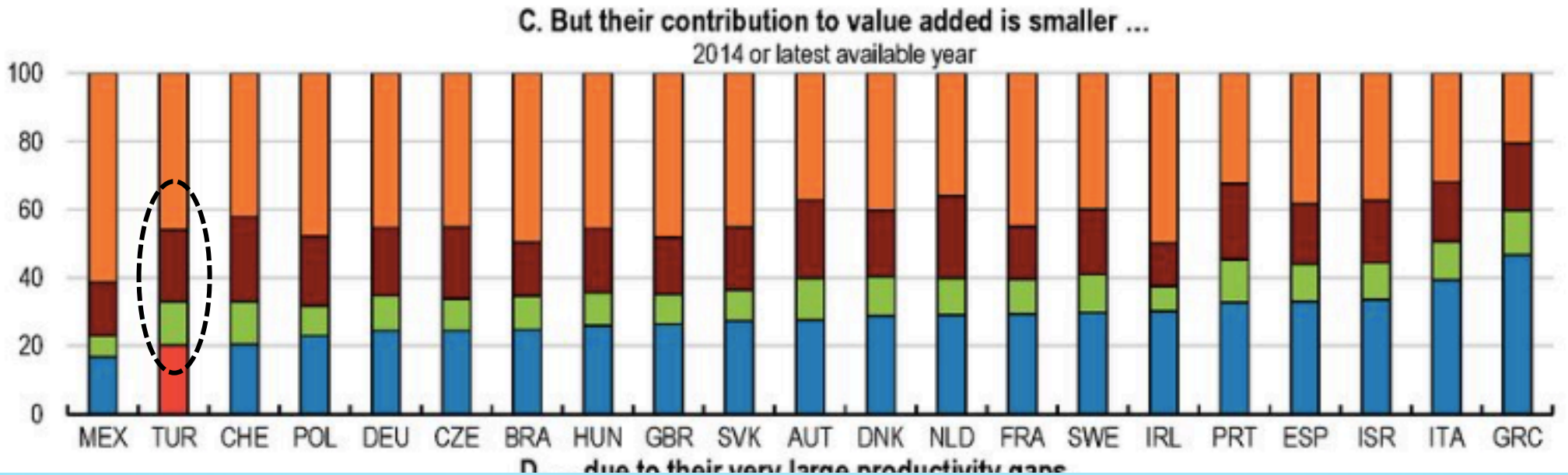
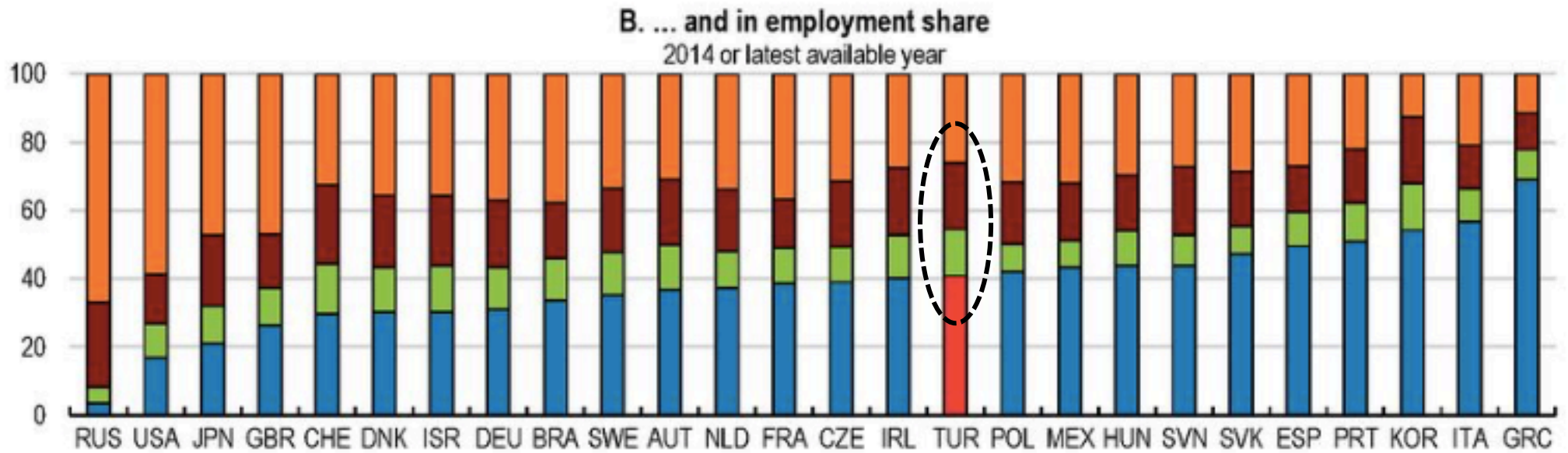
A. Very small firms dominate in number

2014 or latest available year

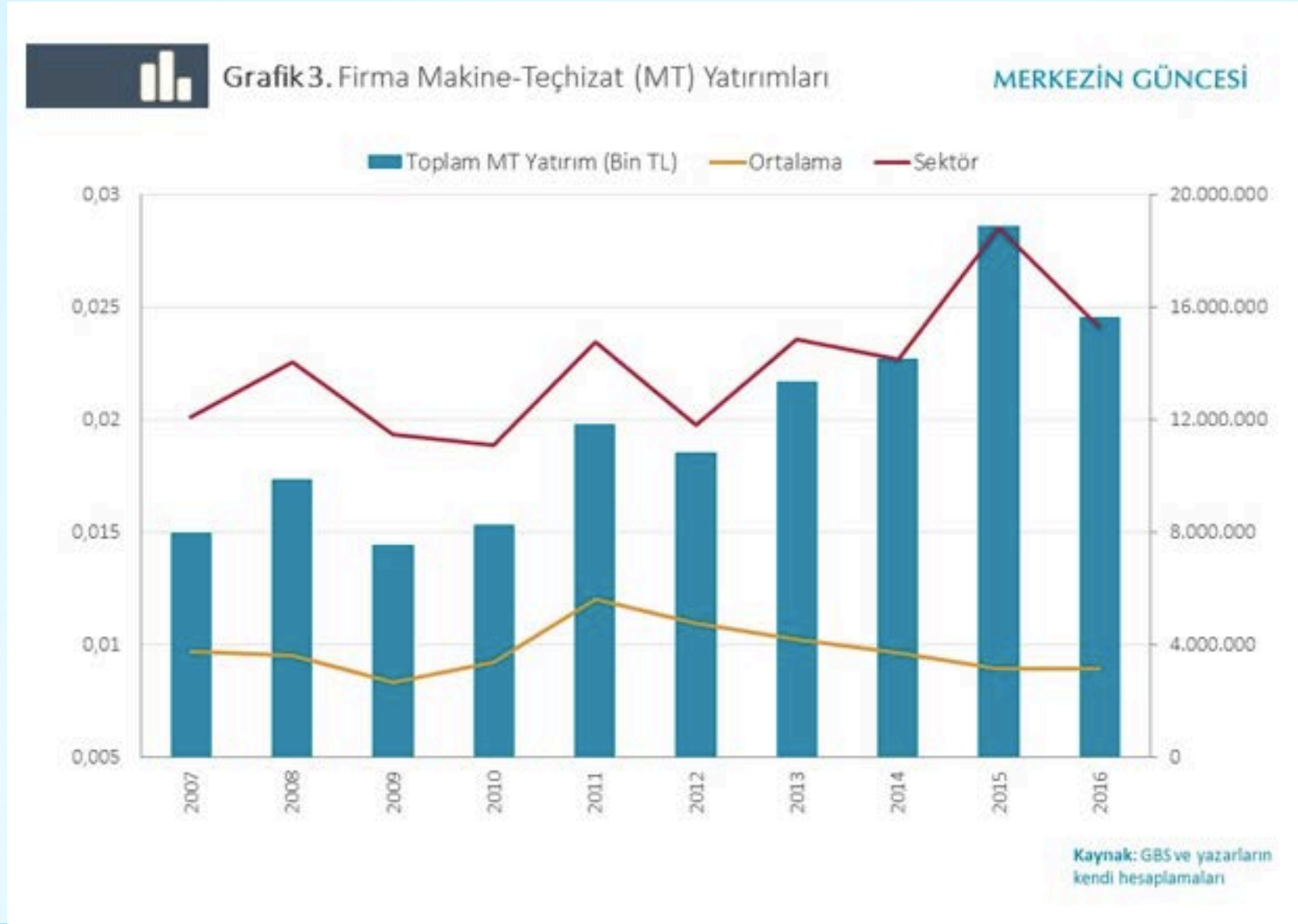
Kaynak: OECD Economic Surveys Turkey, Temmuz 2018

İstihdam ve Katma Değer Yaratmada Ekonominin %50'si KOBİ'ler

Kaynak: OECD Economic Surveys Turkey, Temmuz 2018

Makine ve Teçhizattaki Yatırım Eğilimi Büyük ve Küçük Şirketlerde Gittikçe Açılıyor...

Kaynak: İmalat Sanayi Firmaları Yatırım Dinamikleri, Merkezin Güncesi, 7 Kasım 2018

OECD'nin Sınıflandırması*

Küçük ölçekli (10 kişiden az çalışan, 5 yıldan uzun)

- Düşük verimlilik
- Çoğunlukla kayıt dışı
- Satışlarındaki büyüme fiziksel yatırımlarının temel etkeni
- Ortalama ücretlere çok hassas
- Kayıt dışı oranı yüksek
- % 22'sinin banka ilişkileri var
- Öz sermaye ve krediler???
- Ticari krediler, tedarikçi ya da müşteriden
- Yatırım oranları düşüş eğiliminde
- Yatırımlar içinde, diğer gruplara göre taşıt yatırımları daha yüksek bir kalem

OECD'nin Sınıflandırması*

Orta Ölçekli (50-250 çalışan, aile şirketleri)

- Son 10-15 yıldaki büyüme hızları yüksek (Anadolu kaplanları)
- Kayıt oranları küçüklere göre daha yüksek ama istihdam, maaş, ciro ve karlılıkta eksik beyan
- Limitli finansal şeffaflık
- Bankalarla ilişki denetleme raporları üzerinden değil, ikili ilişkiler üzerinden
- Nakit akışı yavaşlayınca bilgi bazlı ve fiziksel yatırım kapasiteleri sınırlanıyor
- Şu anda en yüksek borçluluk oranları bu grupta
- Mali ve hukuksal tolerans ihtiyaçları yüksek

OECD'nin Sınıflandırması*

Kurumsal Şirketler (250 üstü)

- İşgücü verimlilik oranları yüksek
- Emek-yoğundan uzak duruyorlar
- Vergi, istihdam maliyetleri yüksek
- Döviz cinsinden borçlanmaları yüksek
- Yatırım oranlarını 2011 sonrası artış eğiliminde
- Küçük firmalara göre makine & teçhizat yatırımları daha ağırlıklı
- AR&GE harcamaları, inovasyon kapasiteleri ve işgücü eğitim süreleri yüksek

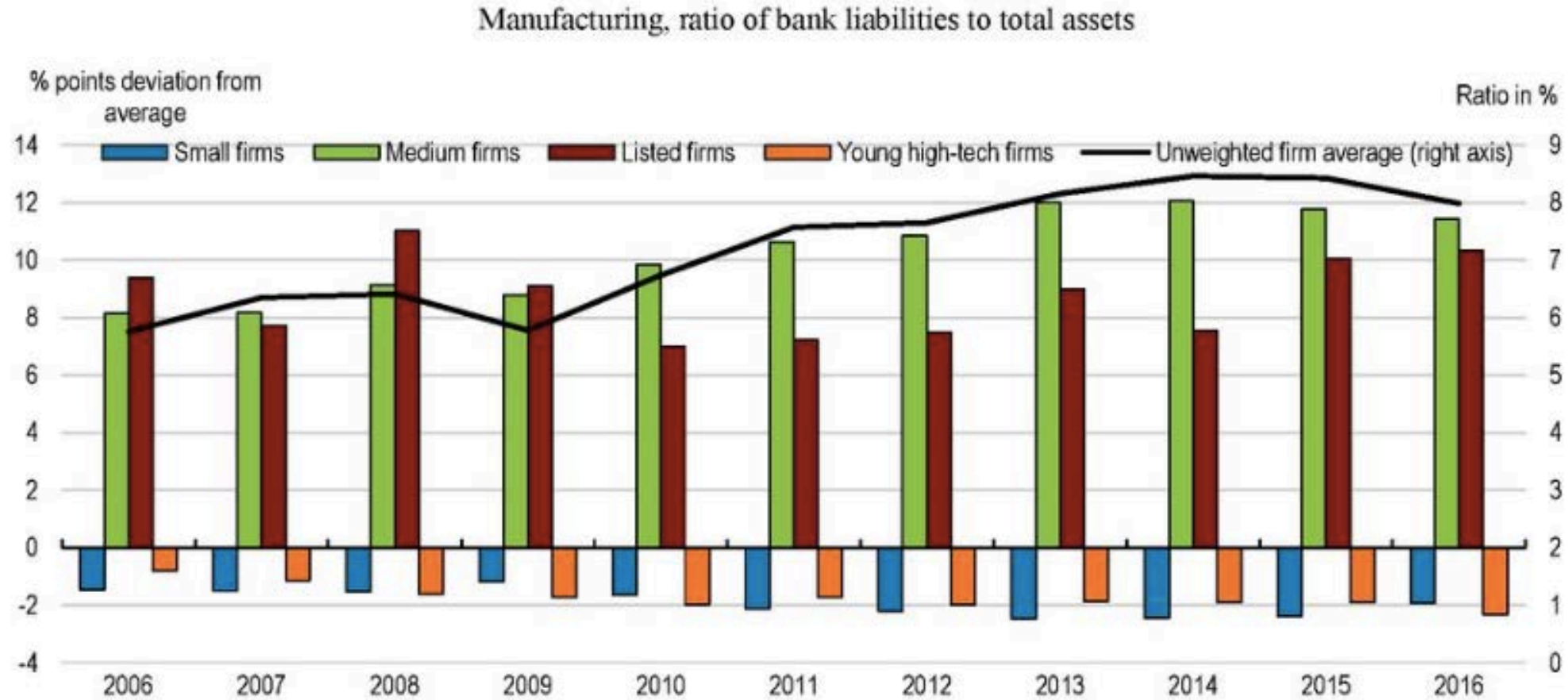
OECD'nin Sınıflandırması*

Beceri Yoğun Girişimler (5 yıldan az)

- Çok yönlü imalat ve servis sektörü hizmetleri veriyorlar
- Öz sermaye ihtiyaçları yüksek
- Yüksek vasıflı istihdam
- Yüksek oranda makina & teçhizat yatırımları ve AR&GE harcamaları var
- Mevcut hukuk çerçevesine hassasiyetleri yüksek
- Tolerans değil; doğru çerçeve ihtiyaçları var

*OECD Economics Surveys, Turkey, Temmuz 2018

İki Grupta Banka Borç Oranı Yüksek: Orta Ölçek, Büyük Şirketler...

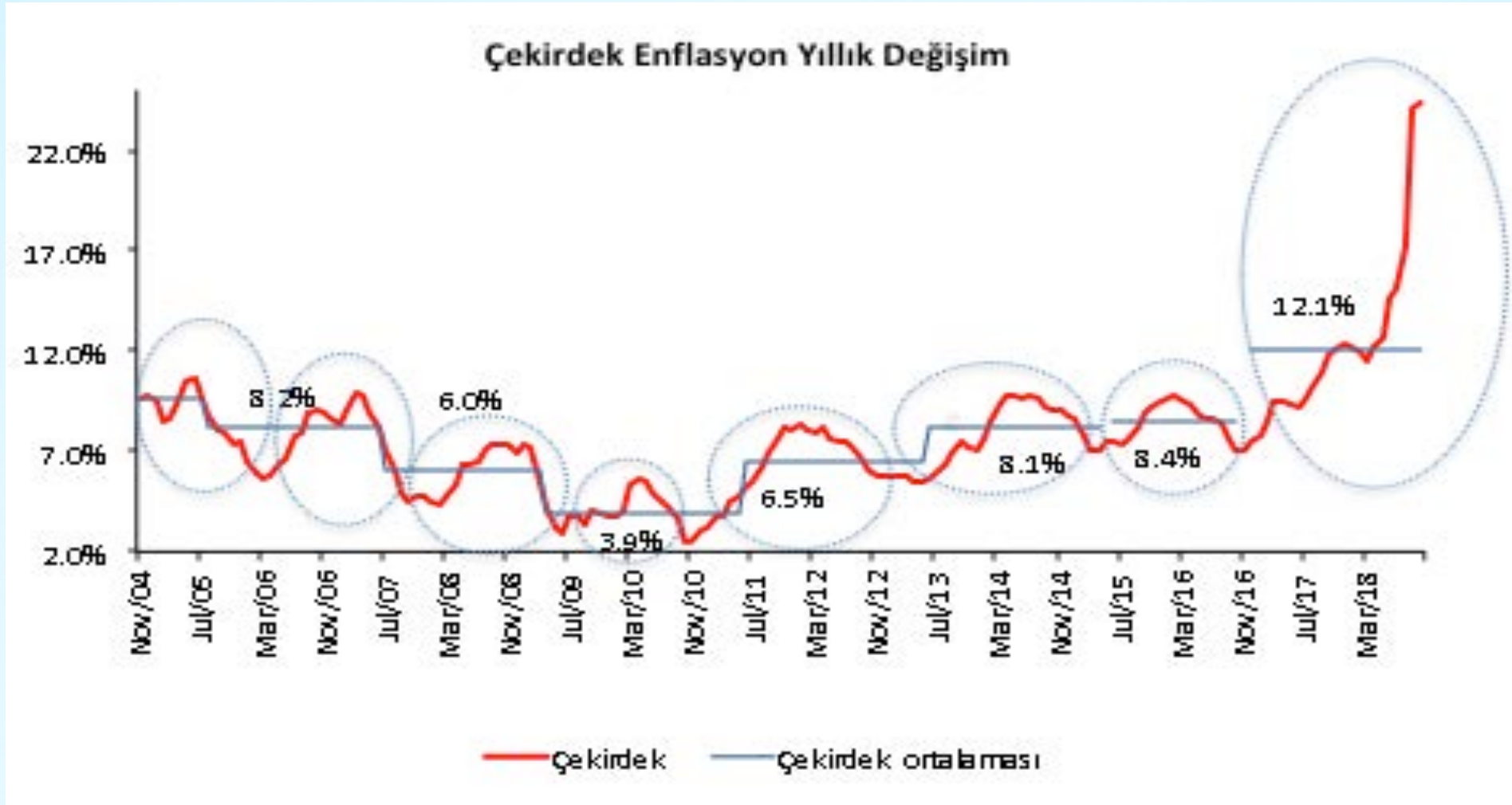

Kaynak: OECD Economic Surveys Turkey, Temmuz 2018

Bu Yapının İçinde Makroekonomik Göstergelerdeki Durum

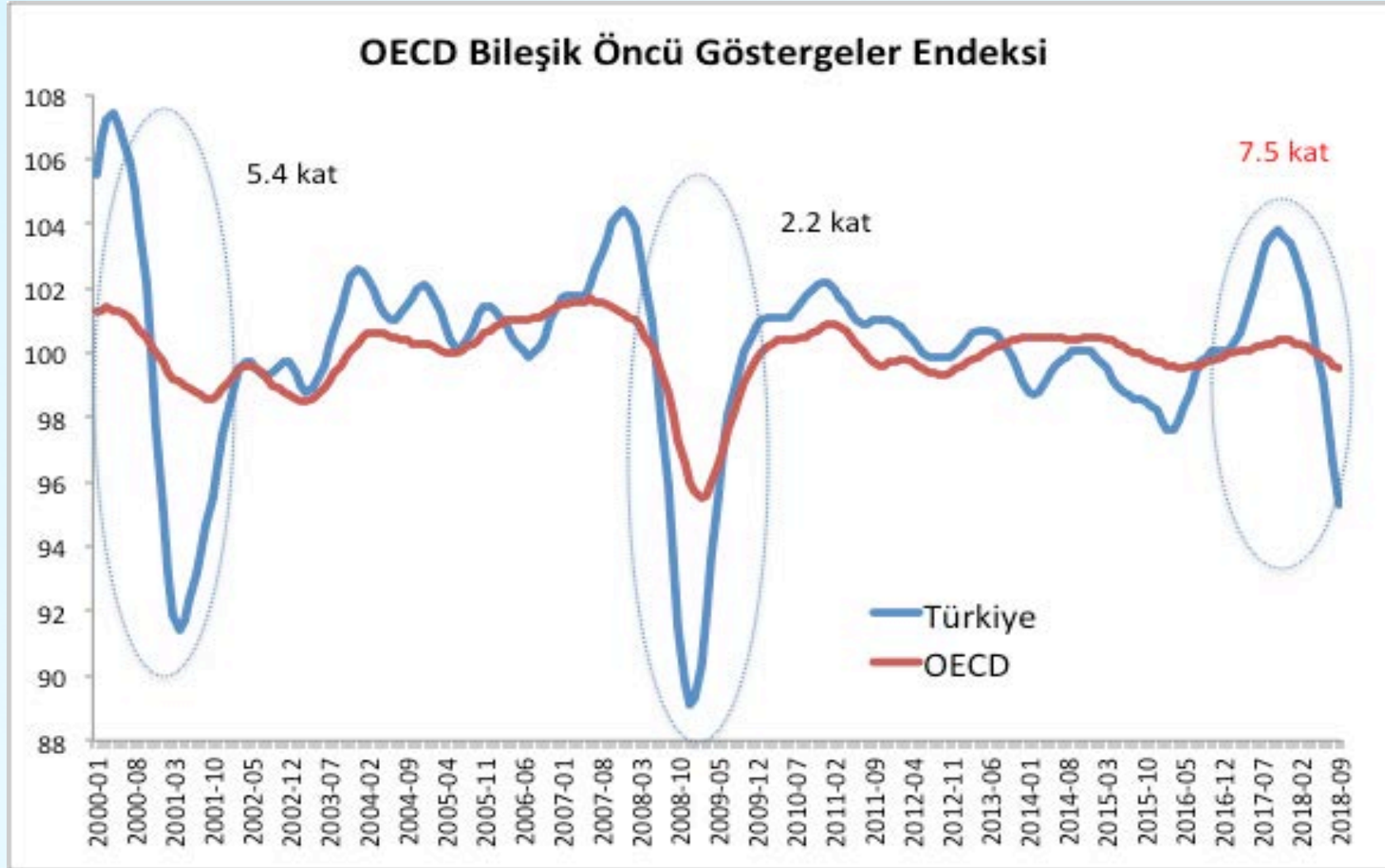
En ok Kimi, Nasıl Etkiler?

Enflasyonda Bir Kırılmanın İçindeyiz...

Kaynak: TÜİK

Konjonktürel Büyüme Dalgalanması Yüksek

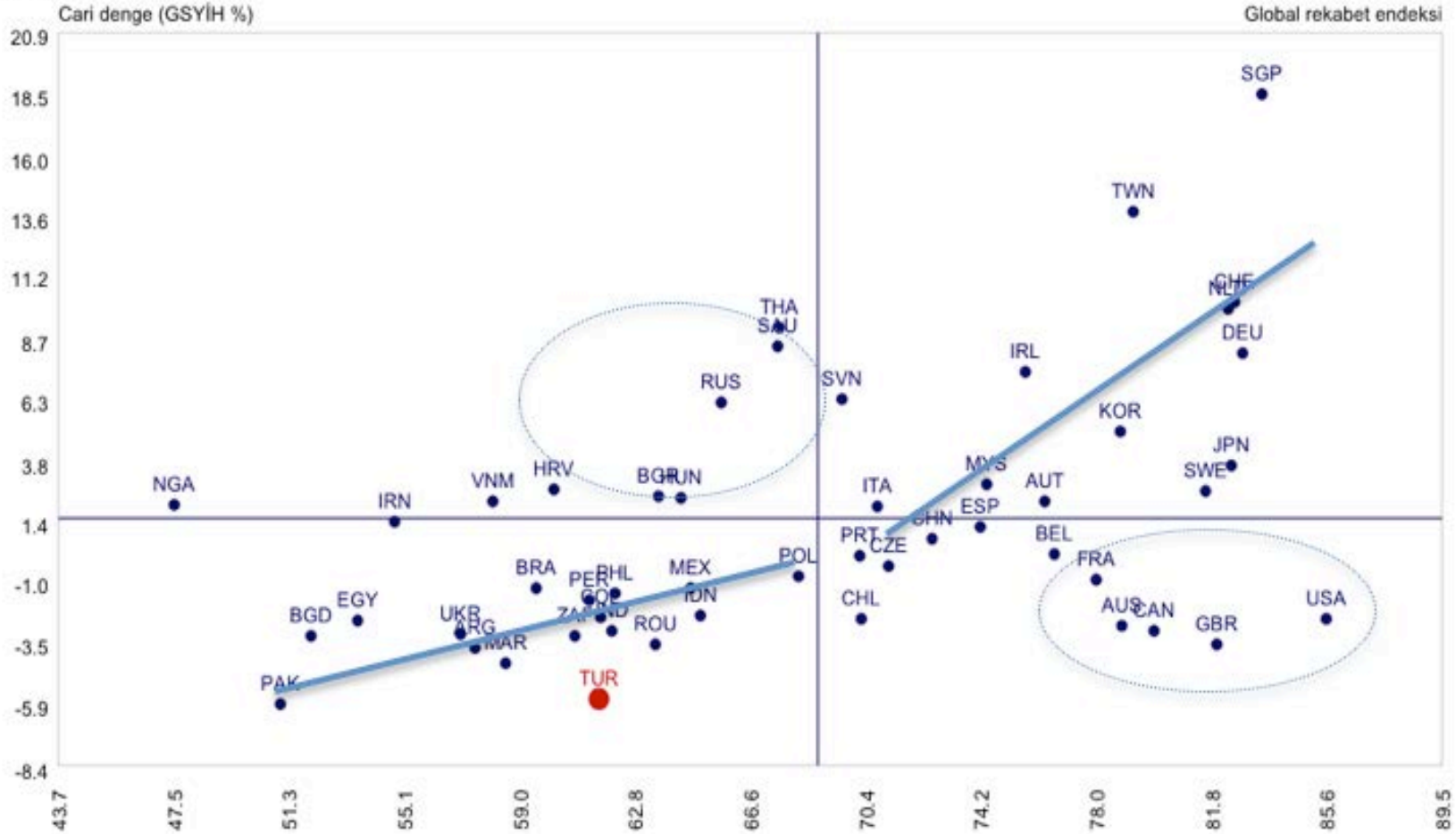
Kaynak: OECD (2018), Composite leading indicator (CLI) (indicator). doi: 10.1787/4a174487-en (Accessed on 13 November 2018)

Rekabetçilik-Cari Açık Dengesinin Düzelmesi Gerekliyor

Cari denge (GSYİH %) / Global rekabet endeksi

TDM 50, 2018

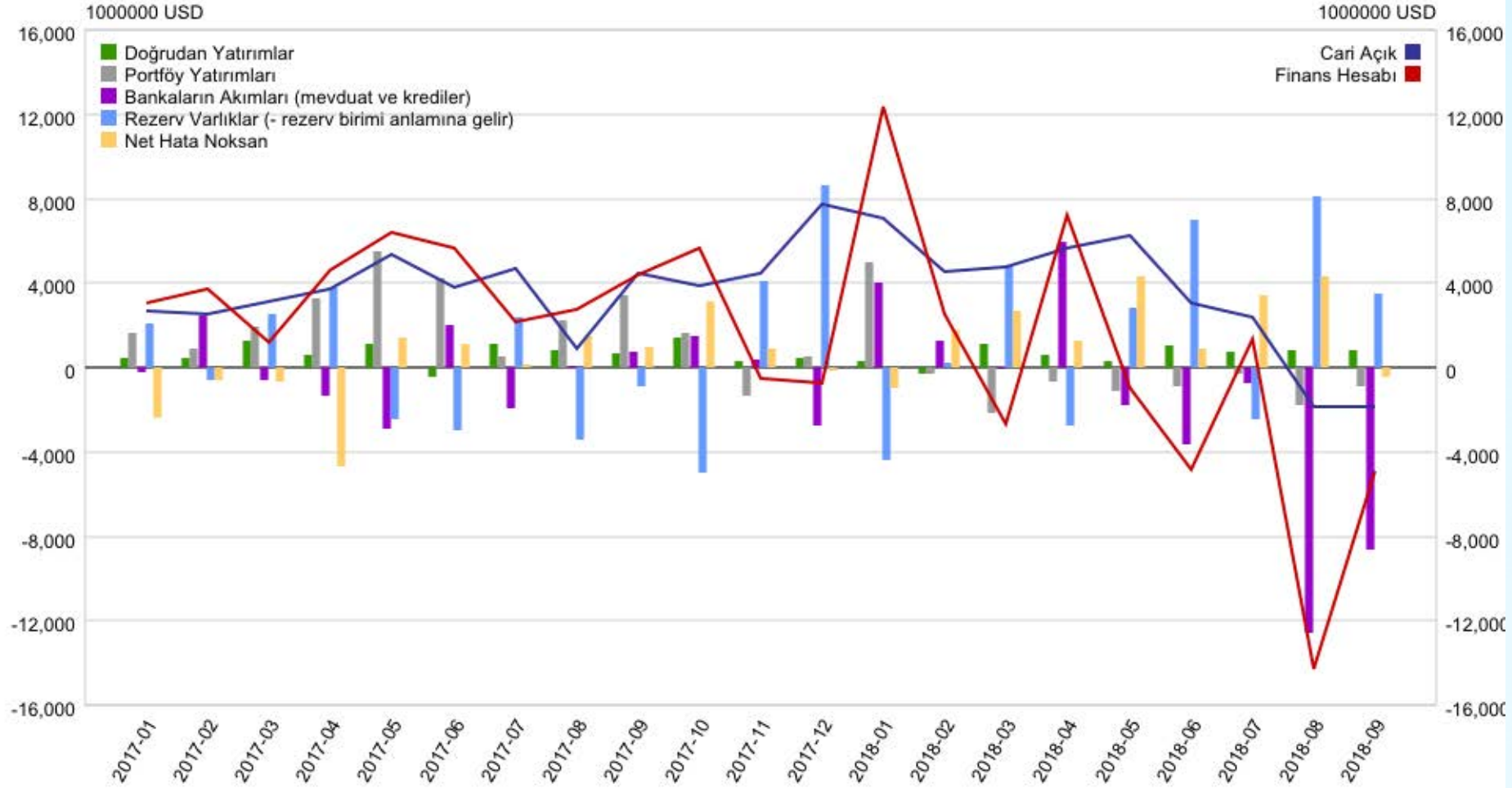
TURKEY DATA MONITOR

Çünkü Cari Açığın Finansmanı, Dalga Boyu Arttığında Kredileri Vuruyor...

Ödemeler Dengesi: Seçilmiş Finansman Kalemleri (milyon USD)

TURKEY DATA MONITOR

Kredilerdeki Daralma da, Yatırımları Etkiliyor...

Kredi Büyüme Hızları: Ticari ve Tüketici Kredilerine Göre (kur etkisinden arındırılmış, 13-haftalık ortalama, yıllıklandırılmış, %)

TURKEY DATA MONITOR

Yarı-Kayıtdışı Tuzağına Yakalanmış Orta ve Küçük Ölçekli Firmalar Göstergelerden Nasıl Etkilenir?

- Enflasyon, belirsizliği artırır. Ödeme vadesini geciktirir
- Özellikle tedarik ve müşteri borçlarında sorun artar
- Büyümenin düşmesi, nakit akışı ile yatırım yapma eğiliminde olan firmaların rekabet gücü kaybına sebep olur
- İşgücü kaybı; vasıflı ve vasıfsız
- Cari açık düşerken, yarı-kayıt altında olmak, finansman bulmak için yeterli olmayabilir
- Yüksek borçlu şirketler, bankacılık sektörü sermaye gücünden etkilenir

Darboğazları Aşmak için Rekabet Gücü

Son Beş Yılda Kötüleşen Sıralamalar*

- İşgücü piyasası yetkinliği (127/137)
- Rekabetçi üstünlüğün doğası (106/137) Özgün üretim süreçleri
- Şirketlerin ürünlerinin uluslararası dağıtım üzerindeki kontrolü (55/131), değer zinciri genişliği ve pazarlama derecesi (92/137)
- Yetenekli işgücü çekebilme kapasitesi (103/137)
- İşbaşı eğitim (100/137)
- Firmaların etik davranışı (88/137)
- Özel sektör raporlama ve denetleme standartları (83/137)
- Finansal hizmetlerin yeterliliği (97/137)
- Inovasyon kapasitesi (74/137)

*Kaynak: Global Competitiveness Index 2018, WEF

Üzerinde Yoğunlaşılması Gereken KOBİ Odaklı Politika Önerileri

- Nakit akışı düzenlenmesi: ‘Önce Küçüğü Düşün’
- Küçük firmaların kredi kullanımını azaltmaları ve özkaynaklara ağırlık vermelerini sağlayacak önlemlerin alınması
- Kayıt-dışı ve yarı kayıt-dışı şirketlerin, kayıt-içine dahil olmaları için teşvik edici politikalar geliştirilmelidir: İstihdam yükünün azaltılması, işveren-işçi arasındaki uyumun artırılması gibi önlemler
- Yarı kayıt-dışında kalmayı teşvik eden ve haksız rekabet yaratan af paketlerinin sonlandırılması
- Verimlilik artırıcı bir kalem olarak inovatif üretim süreçlerinin geliştirilmesi ve teknoloji kullanma kapasitesinin artırılması
- Atıl kapasitenin kullanılması ve yatırım alternatifi olarak sektörel işbirliği stratejilerinin geliştirilmesi
- Denetleme ve rapor standartlarına uyumun teşvik edilmesi
- Vasıflı işgücü istihdamının teşvik edilmesi